[א]ואיזו היא שבת רביעית כל שחל ר"ח ניסן להיות בתוכה ואפילו בע"ש: בחמישית חוזרין לכסדרן וכו': לסדר מאי ר' אמי אמר לסדר פרשיות הוא חוזר ר' ירמיה אמר [א][ב]לסדר הפטרות הוא חוזר אמר אביי כוותי' דר' אמי מסתברא דתנן לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים לתעניות ולמעמדות וליוה"כ בשלמא למ"ד לסדר פרשיות הוא חוזר היינו דאיכא פרשה בחול אלא למ"ד לסדר הפטרות הוא חוזר הפטרה בחול מי איכא ואידך הא כדאיתא והא כדאיתא ובתעניות למה לי הפסקה ליקרי מצפרא בענינא דיומא ובמנחה בתעניתא מסייע ליה לר"ה דאמר ר"ה [ג]מצפרא כינופיא [ד]היכי עבדינן אמר אביי מצפרא לפלגיה דיומא מעיינינן במילי דמתא מפלגיה דיומא לפניא ריבעא דיומא (א) קרא ומפטרי וריבעא דיומא בעו רחמי שנאמר [1]ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רביעית היום ורביעית (היום) מתוודים ומשתחוים ואיפוך אנא לא ס"ד דכתיב [2]ואלי יאספו כל חרד בדברי אלהי ישראל על מעל הגולה ואני יושב משומם עד למנחת הערב וכתיב [3]ובמנחת הערב קמתי מתעניתי: **מתני'** [ה]בפסח קורין בפרשת מועדות של תורת כהנים בעצרת [4]שבעה שבועות בראש השנה [5]בחדש השביעי באחד לחדש ביוה"כ [6]אחרי מות ביו"ט הראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים ובשאר כל ימות החג בקרבנות החג בחנוכה [7]בנשיאים בפורים [8]ויבא עמלק בראשי חדשים [9]ובראשי חדשיכם במעמדות במעשה בראשית בתעניות

ברכות

ושאר ימות החג קורין בקרבנות החג. והא שאנו מעמידין ספר תורה שניה במועדות וקורין בקרבנות היום לא מצינו סמך בתלמוד אך בסדר רב עמרם ישנו וקצת יש סמך לדבר מהא דאמר לקמן (דף לא:) אמר אברהם לפני הקב"ה רבש"ע וכו' אמר לו הקב"ה כבר תקנתי להם סדר קרבנות כל זמן שקורין בהן:

והאידנא

ואי זו היא שבת רביעית כו' ואפילו בערב שבת. בהא מודה שמואל לערב שבת דומיא דתוכה ומקדימין דא"א מאחרין קדמה עשייה לשמיעה. ואנן נוהגין בכולהו כרב חוץ מפורים שחל להיות בשבת עצמה דההיא לא איקלע כלל דא"כ הוי ר"ח אדר כאחד בשבת וראש חדש ניסן בשני בשבת שהרי אדר לעולם חסר וא"כ הוה ליה פסח בשני בשבת וקיימא לן דלא בד"ו פסח לעולם וימים הראויין לקביעת ראש חודש אדר זבד"ו. וסימן מסורת הפסקת פרשיות כך זט"ו ב"ו ד"ד וב"ו. והו פירוש זט"ו אם בא ראש חדש אדר בשבת יהא לך הפסקת פרשה ביום חמשה עשר ולא יותר שהרי ביום ראש חודש קורין פרשת שקלים ולשבת הבאה פרשת זכור כדתניא בברייתא(ג) אי זו היא שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בערב שבת ומתני' נמי תנן(ד) בשניה זכור והיינו כרב דאמר פורים שחל להיות בע"ש מקדימין ועכשיו יחול פורים בערב שבת ואנו מקדימין כרב אבל לשבת שלישית של אדר שהוא יום ט"ו לחודש מפסיקין ובשבת רביעית (ב) (לחודש) שהיא סמוכה לפורים של מוקפין מאחריהן קורין פרה אדומה דתניא בברייתא(ה) אי זו היא שבת של פרשת פרה כל שסמוכה לפורים מאחריה ואוקימנא היכא דחל ר"ח ניסן בחול וזה יחול באחד בשבת שהוא חול ופרשת החודש קורין בשבת שלאחריה שהרי היא סמוכה לר"ח ניסן הרי לך פי' זט"ו. פירוש ב"ו אם בא ר"ח אדר בשני בשבת תהא הפסקה בשבת שלאחר ר"ח שהוא יום ששה לאדר שהרי הקדמת פרשת שקלים בשבת שעברה כדתנן(ו) חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת הבאה ושוב אין לך הפסקה כאן שהרי שבת שלאחריה נקראת פרשת זכור והוא יום י"ג לחודש ופורים ליום מחר ושבת של אחריה פרשת פרה אדומה שהיא סמוכה מאחריה ושבת של אחריה יום כ"ו לחודש קורין פרשת החודש שהיא סמוכה לר"ח ניסן והרי לך פירוש ב"ו. פי' ד"ד אם בא ר"ח אדר בד' בשבת תהא לך הפסקה בד' לחדש שבת של אחר ר"ח שהרי הקדמת פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח כל הטעם כטעם פירושו של ב"ו ואין לך עוד הפסקה כאן והרי לך פירוש ד"ד. פי' וב"ו אם בא ר"ח בששי בשבת יהא לך הפסקה אחת ליום מחר שהוא שני לחודש והשניה ביום ששה עשר הראשונה ביום מחר כדתניא חל להיות בתוך השבת מקדימין ומפסיקין לשבת שניה דסבירא לן כרב דאמר ע"ש כאמצע שבת ומקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת הבאה ופרשת זכור בשבת של אחריה שהוא יום תשעה לחודש והיא סמוכה לפורים ובשבת שלאחר פורים שהוא ששה עשר לחודש יפסיק פעם שניה ואף על פי שסמוכה מאחריה לא תקרא פרה אדומה כדאמר רב חמא בר חנינא לעיל(ז) דהיכא דחל ראש חדש ניסן בשבת קורין פרשה שלישית בשבת הסמוכה לר"ח ניסן כדי שתקרא פרשת החודש בשבת של ראש חודש ופרשת פרה בשבת שלפניה והוא יום כ"ג לחדש. דרך קצרה סימן ימי קביעת ר"ח אדר זבד"ו וסימן ההפסקות זט"ו ב"ו ד"ד וב"ו חל ר"ח אדר בשבת ביום ז' ההפסקה בט"ו לחודש ולא יותר חל ר"ח אדר ביום ב' הפסקה בו' לחודש ולא יותר חל ראש חדש אדר ביום ד' הפסקה ביום ד' ולא יותר חל ראש חודש אדר ביום ששי הפסקה ביום ב' לחדש וביום י"ו לחדש: **לסדר פרשיות.** שבשבתות הללו הפסיקו סדר פרשיות דלא קראו אלא ארבע פרשיות הללו: **לסדר הפטרות הוא חוזר.** שעד הנה מפטירין מעין ארבע פרשיות הללו השנויות לעיל בברייתא(ח): **לתעניות ולמעמדות.** על כרחך הני בשבת לא הוו וקתני מפסיקין ובחול ליכא הפטרה: **הא כדאיתא כו'.** ודאי מפסיקין בחול פרשת היום אבל בשבת שיש הפטרה מפסיקין בהפטרות וקורין בהפטרה מעין המאורע: **ובתעניות למה לי הפסקה.** פרשיות. לרבי ירמיה פריך דאמר היכא דאפשר לא מפסקינן תעניות כיון דליכא קריאה במנחה למה יפסקו שחרית: **מצפרא כינופיא.** מאספין בני אדם ובודקין ומזהירין אם יש בידם עבירה ויחדלו כדי שיתקבל התענית לפיכך אין פנאי בשחרית לקרות בתורה: **במילי דמתא.** בודקים אם תהיה עבירה בידם: **ואיפוך אנא.** לומר דהני ב' רביעיות דקרא (ג) שחרית פלגינהו: **ובמנחת הערב וגו'.** וסיפא דקרא ואפרשה כפי אל ה' אלמא לפניא בעו רחמי. והני קראי תרוייהו בספר עזרא: **מתני'** **פרשת מועדות שבתורת כהנים.** שור או כשב (ויקרא כב) וביומא קמא מיירי ובברייתא אמרינן בה ושאר כל ימות הפסח מלקט וקורא מעניינו של פסח ומאי דשייר במתני' תנא בברייתא: **שבעה שבועות.** דכל הבכור: **בחדש השביעי.** דשור או כשב: **קורין בקרבנות החג.** בפרשת פינחס כיצד יום ראשון ויום שני קורא המפטיר בחמשה עשר ואע"פ שיום שני הוא אין קורין בו וביום השני להראות שהוא ספק יום שני דגלאי הוא לקרות יו"ט בספק חול. יום ראשון של חול המועד שהוא ספק שני ספק שלישי קורא ראשון ביום השני ותניינא ביום השלישי תליתאה ביום הרביעי שהוא נוסף בשביל חש"מ הוא קורא את ספיקי היום ומה הן ספיקי היום ביום השני וביום השלישי. וכן למחר קורא ראשון ביום השלישי שני קורא ביום הרביעי שלישי קורא ביום החמישי והרביעי ביום השלישי וביום הרביעי שהן ספיקי היום. וכן תמיד הרביעי קורא מה שקרא ראשון ושני חוץ מיום אחרון של חש"מ שא"א לקרות ביום השמיני לפי שאינו מימי החג אלא רגל לעצמו לפיכך יום ז' של חש"מ ראשון קורא ביום החמישי שני קורא ביום הששי שלישי קורא ביום השביעי והרביעי קורא ביום הששי וביום הז' שהן ספיקי היום: **בחנוכה בנשיאים.** דהוי נמי חנוכת המזבח: **במעשה בראשית.** במסכת תענית בפרק בתרא (דף כו.) שנויה סדר קריאתן ביום הראשון בראשית ויהי רקיע בשני יהי רקיע ויקוו המים בג' יקוו המים ויהי מאורות ברביעי יהי מאורות וישרצו המים בחמישי ישרצו המים ותוצא הארץ בששי תוצא הארץ ויכולו השמים. והתם (דף כז:) מפרש טעמא מאי קורין במעשה בראשית במעמדות שבשביל הקרבנות מתקיימים שמים וארץ:

ברכות

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פי"ג מהל' תפלה הלכה כ:

סג ב מיי' שם [הלכה כב עיין כ"מ] טוש"ע א"ח סימן תרפה [ועיין הגר"א סעי' א:]

סד ג מיי' פ"א מהל' תענית הלכה ח טוש"ע א"ח סימן תקעו סעיף טו:

סה ד מיי' פי"ג מהל' תפלה הל' ח טוש"ע א"ח סימן תצ סעיף א:

◆

רבינו חננאל

בחמישית חוזרין לכסדרן. לסדרן מאי, ר' ירמיה אמר לסדר הפטרות, וקיימא לן כוותיה. ואקשינן לר' ירמיה ממשנתינו דתני לכל מפסיקין לתעניות ולמעמדות, כלומר מניחין עניינו של יום וקורין [בעניין] תעניות ובעניין המעמדות. עניין מעמדות, כדתנן במעמדות במעשה בראשית, ומפורש [בתענית] בפרק בשלשה פרקים הכהנים וכו'. תעניות כדתנן [בתעניות] ברכות וקללות. ואי אמרת לסדר ההפטרות, הפטרה בחול מי איכא דפסיק לה ואמר הפטרה דתעניות והפטרה דמעמדות. ופריק במקום שיש הפטרה כגון אילו השבתות שפירשנו, מפסיקין להפטרה וקורין בהפטרה של זה העניין. ובמקום שאין הפטרה בחול כגון שיני וחמישי, מפסיקין סדר פרשיות, ולא קשיא הא כדאיתה והא כדאיתה. ואקשינן בתעניות למה לי הפסקה ליקרו בצפרא בעיניינא דיומא כו'. ואוקימנא מצפרה כינופיא ועד פלגיה דיומא מעייני במילי דמתא, ומפלגיה דיומא רבעא דיומא קרו ומפטרי ורבעא דיומא בעי רחמי. שני' ויקראו בספר תורת (האלהים) [ה' אלהיהם] רביעית היום [ורביעית] מתודים ומשתחוים לה' (אלהיכם) [אלהיהם], וכת' ובמנחת הערב קמתי מתעניתי, ש"מ דתפילה דתעניתא במנחת הערב. [מתני'] בפסח קורין בפרשת ומעדות שבתורת כהנים.

מסורת הש"ס

א) [לעיל כט:], ב) תענית יב: ע"ש., ג) [ע"א], ד) [לעיל כט.], ה) [ע"א], ו) [לעיל כט.], ז) [ע"א], ח) [שם], ט) [וכן לקמן לא:].

◆

תורה אור השלם

1. וַיָּקוּמוּ עַל עָמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם רְבִעִית הַיּוֹם וּרְבִעִית מִתְוַדִּים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַייָ אֱלֹהֵיהֶם: נחמיה ט ג
2. וְאֵלַי יֵאָסְפוּ כֹּל חָרֵד בְּדִבְרֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל הַגּוֹלָה וַאֲנִי יֹשֵׁב מְשׁוֹמֵם עַד לְמִנְחַת הָעָרֶב: עזרא ט ד
3. וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב קַמְתִּי מִתַּעֲנִיתִי וּבְקָרְעִי בִגְדִי וּמְעִילִי וָאֶכְרְעָה עַל בִּרְכַּי וָאֶפְרְשָׂה כַפַּי אֶל יְיָ אֱלֹהָי: עזרא ט ה
4. (דברים טז)
5. (ויקרא כג)
6. (ויקרא טז)
7. (במדבר ז)
8. (שמות יז)
9. (במדבר כח)

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ריבעא דיומא. קרינן בספרא ומפטרי: (ב) רש"י ד"ה ואיזו היא וכו' ובשבת רביעית שהוא יום כ"ב לחודש שהיא סמוכה: (ג) ד"ה ואיפוך אנא וכו' בשחרית פלגינהו:

◆

מוסף רש"י

לסדר פרשיות. שקראו את אלו והפסיקו מלקרות את פרשת השבת (לעיל כט:). לסדר הפטרות. ההפטרים הופסקו עד הנה אבל לא הפרשיות (שם). מצפרא כינופיא. ביום תענית צבור מתקבצין ובאין לבית הכנסת מן הבקר (תענית יב:).